

Kun keisari Augustus palasi Roomaan heinäkuisena yönä 13 eKr. ja uhrasi luomalleen maailmanrauhalle

Teivas Oksala

FT, professori (h.c.), dosentti, Latinan kielen lehtori (emeritus)

Tampereen yliopisto

”Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta kävi käsky . . .” Augustuksen aika (31 eKr. – 14 jKr.) tarjosi Roomalle historiallisen julkisivun sadoiksi vuosiksi. Julkisuuskuvansa keisari rakensi avustajineen taiten nerokkaalla tavalla, jolla ei liene vertaa maailmanhistoriassa. Hän sai runoilijat puolelleen, organisoi ennennäkemättömän rakennustoiminnan, otti kuvainformaation keskitetyksi haltuunsa (”kuin nappia painamalla”), hallitsi propagandan kaikki keinot (varsinkin kansalaisotavaiheessa), järjesti kokoavia valtiojuhlia (esim. *Ludi saeculares* 17 eKr.), perusti Augustuksen rauhan kultin alttareineen ja antoi suunnitella itselleen sylinterinmuotoisen hautamuistomerkin, jonka seinään liittyi laaja piirtokirjoitus keisarin saavutuksista (*Res gestae Divi Augusti*). Otan esittelyn kohteeksi Rauhanalttarin (*Ara Pacis Augustae*), joka poliittisena eleenä on poikkeuksellinen.

Augustus palasi v. 13 eKr. Roomaan oltuaan vuosia Hispaniassa ja Galliassa. Hän ajoi ikuiseen kaupunkiin Via Flaminiaa pitkin heinäkuun 3. ja 4. päivän välisenä yönä. Senaatti oli vastassa ja tarjosi hänelle kunnianosoituksia. Hän torjui ne kaikki, mutta suostui seuraavana päivänä suorittamaan uhrin luomalleen maailmanrauhalle. Alttariksi pystytettiin Mars-kentälle puukehikko, joka koristettiin kasvikäynnöksin. Senaatti päätti ikuistaa tapahtuman sisältöineen marmoriin sekä perustaa vuotuisen rauhankultin. *Ara Pacis Augustae* vihittiin v. 9 eKr.

Ruuanalttari on Carraran marmorista rakennettu suorakulmion muotoinen avotila (11,5 x 10,5 m), jonka portit ovat idässä ja lännessä. Tapahtuman aatteellinen merkitys kerrotaan ulkoseinien korkokuvissa. Idässä on sisäänkäynnin vasemmalla puolella onnellinen Maaemo eli Italia (*Saturnia Tellus*), oikealla Rooma-jumalatar istumassa asekan päällä. Eteläseinällä nähdään Augustus perheineen ja papistoa, pohjoisseinällä juhlapukuisia roomalaisia ilmeisesti edustamassa senaattia ja kansaa. Lännessä nähdään portin oikealla puolella isä Aeneas uhraamassa saavuttuaan Italiaan, vasemmalla naarassusi imettämässä kahta kaksospoikaa.

Kuvakoristelun voisi pukea sanoiksi näin: ”Keisari Augustus saapuu uhraamaan luomalleen maailmanrauhalle, kuten hänen sukunsa kantaisä Aeneas uhrasi jumalille tultuaan luvattuun maahan, Italiaan, jonka maanviljelys kukoistaa jälleen. Hänen rinnallaan saapuu uhritoimitukseen Rooman senaatti ja kansa, karu, sotaisa, susiemon ruokkima kansa, joka on alistanut aseet valvontaansa ja luonut näin edellytykset maailmanrauhalle.”